

Hallintokantelun päätöksen perusteleva

ASIAN VIREILLETULO

Kantelija arvosteli 24.11.2021 oikeuskanslerinvirastoon toimittamassaan kantelussa (OKV/3202/10/2021) Sisä-Suomen, Oulun ja Pohjanmaan poliisilaitoksen menettelyä.

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 4 §:n 5 momentin nojalla kantelun käsittely siirrettiin Poliisihallitukselle, jota pyydettiin ilmoittamaan kantelun aiheuttamista toimenpiteistä oikeuskanslerinvirastoon.

Poliisihallitus toimitti oikeuskanslerinvirastoon 29.3.2022 tekemänsä kanteluratkaisun (POL-2021-170718). Poliisihallituksen ilmoitus kirjattiin oikeuskanslerinvirastoon diaarille OKV/1015/80/2022.

Otin omana aloitteena tutkittavakseni Poliisihallituksen kanteluratkaisun. Alustavasti vaikutti siltä, että kanteluratkaisussa ei ollut otettu kantaa kantelijan esittämään arvosteluun siitä, että esitutkinnassa hänen tilannettaan ei ollut arvioitu kokonaisvaltaisesti, vaan esitutkinnat olivat hajautuneet eri poliisilaitoksille.

SELVITYS

Poliisihallitus on toimittanut 29.8.2022 päivätyn lausuntonsa (POL-2022-67792), jonka oheen on liitetty Poliisihallituksessa kanteluasiaa käsitelleiden virkamiesten selvitykset.

RATKAISU

Arviointi

Esitutkintalain 1 luvun 2 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan esitutkinnassa selvitetään asian laadun edellyttämällä tavalla epäilty rikos, sen teko-olosuhteet, sillä aiheutettu vahinko ja siitä saatu hyöty, asianosaiset sekä muut syyteharkintaa ja rikoksen johdosta määrättävää seuraamusta varten tarvittavat seikat. Pykälän 2 momentin mukaan esitutkinnassa asia on valmisteltava siten, että syyteharkinta ja asianosaisten etujen valvominen voidaan suorittaa asianmukaisesti ja että todistelu voidaan pääkäsittelyssä ottaa vastaan yhdellä kertaa tai asia voidaan ratkaista kirjallisessa menettelyssä.

Kantelija oli oikeuskanslerille 24.11.2021 osoittamassaan kantelussa arvostellut poliisilaitosten esitutkintoja, koska hänen mukaansa esitutkinnassa ei ollut riittävästi huomioitu hänen ja rikoksesta epäillyn suhdetta, siihen liittyvää väkivaltaa eikä sen uhkaa. Tilannetta ei ollut näin ollen arvioitu riittävän kokonaisvaltaisesti.

Kantelun selvittämiseksi Poliisihallitus oli hankkinut Sisä-Suomen, Pohjanmaan ja Oulun poliisilaitokselta lausunnot ja selvityksiä. Kanteluratkaisussaan Poliisihallitus totesi, että selvityksen perusteella ei ole syytä epäillä poliisin menettelyn olleen lainvastaista tai muutoin epäasianmukaista.

Lausuntopyynnössäni Poliisihallitukselle pyysin kiinnittämään huomiota siihen, että kanteluratkaisussa oli arvioitu esitutkintojen kestoja, muttei otettu kantaa kantelijan esittämään arvosteluun. Kantelijan mukaan esitutkinnassa hänen tilannettaan ei ollut arvioitu kokonaisvaltaisesti, vaikka tapaukset liittyvät kantelijan mukaan samaan kokonaisuuteen, jossa ilmoittaja kokee olleensa tekijän vaikutuspiirissä ja määräysvallan alla. Kiinnitin pyynnössäni huomiota vielä siihen, että selvityksessään Sisä-Suomen poliisilaitoksen rikoskomisario oli todennut, että hänen tutkinnanjohdossaan olevan tapauksen tutkimista itsenäisenä rikosasiaan voidaan perustellusti kritisoida ottaen huomioon rikosten laatu.

Kantelun Poliisihallituksessa ratkaisseet virkamiehet ovat selvityksessään muun ohella todenneet, että yksittäisen rikosasian keskittäminen samalle tutkintaryhmälle on ennen muuta tarkoituksen- ei lainmukaisuuskysymys. Sillä seikalla, että yksittäinen tutkinnanjohtaja katsoo, että

olisi perusteltua, että hänen tutkinnanjohtossaan oleva asia olisi siirretty toiseen saman poliisilaitoksen tutkintaryhmään ei ole itsenäistä merkitystä sen kannalta, tulevatko kantelijan vireillä olevat rikosasiat käsiteltyksi asianmukaisesti.

En voi täysin yhtyä tähän näkemykseen.

Tekijän uhriin kohdistamien väkivallanteiden ja uhkausten riittävän keskitetyllä tutkinnalla voi olla merkitystä sen kannalta, tuleeko epäilty rikos ylipäättään selvitettyksi riittävän kokonaisvaltaisesti asian laadun edellyttämällä tavalla. Esimerkiksi ihmiskaupparikokset voivat jäädä tunnistamatta ja selvittämättä, mikäli samaan uhriin kohdistetut yksittäiset väkivallanteet tutkitaan ainoastaan toisistaan erillisinä tapahtumina. Kantelija on arvostelussaan kiinnittänyt huomiota nimenomaan tähän esitutkintojen lainmukaista toimittamista koskevaan seikkaan.

Edellä lausutusta huolimatta minulla ei ole kuitenkaan aihetta arvioida Poliisihallituksen ylittäneen kanteluratkaisussa sille kuuluvaa harkintavaltaansa tai menetelleen asiassa muutoinkaan lainvastaisesti.

Käsiteltävässä asiassa kantelu oli koskenut vireillä olevia esitutkintoja. Voin yhtyä Poliisihallituksen selvityksessään toteamaan siitä, että kantelun käsittelyä suorittavana viranomaisena se ei olisi voinut juurikaan arvioida tuossa vaiheessa kesken olleita esitutkintoja laajemmin ilman, että kanteluasian käsittely olisi tosiasiallisesti johtanut esitutkinnan sisällölliseen ohjaamiseen. Kantelumenettelyssä Poliisihallituksen arviointi on keskittynyt ennen kaikkea esitutkinnan keskeisiin arviointeihin.

Rikosasioiden keskittämisestä ja kokonaisvaltaisesta arviosta Poliisihallituksen selvityksessä on todettu, että kantelua ratkaistaessa kiinnitettiin huomiota siihen, että rikosylikomisarion selvityksen mukaan hänen tutkintansa yhteydessä tullaan syyttäjän kanssa käymään läpi muut kantelijan ja tämän puolison keskinäiseen suhteeseen liittyvät rikosasiat. Selvityksen mukaan näiden merkitys ihmiskaupparikoksen tutkinnan kannalta tullaan arvioimaan tässä yhteydessä. Lisäksi Poliisihallituksen selvityksen mukaan asiassa kiinnitettiin huomiota siihen, että tutkintojen keskittämisestä oli selvitysten mukaan tehty Sisä-Suomen poliisilaitoksella nimenomainen arvio.

Näiden Poliisihallituksen selvityksessään viittaamien seikkojen selkeämpi esiintuominen jo kanteluratkaisun asian arvioinnissa olisi mielestäni parantanut ratkaisun perusteluja. Ne olisivat antaneet kantelijalle sekä ulkopuoliselle lukijalle selvemmin vastauksen siihen, miten Poliisihallitus oli arvioinut kantelijan esittämää arvostelua, ja mitkä selvitysten seikat Poliisihallitus oli omassa itsenäisessä arvioinnissaan katsonut tältä osin olennaisiksi. Nyt kanteluratkaisun perusteluissa

oli viitattu ainoastaan yleisemmin asiassa saatuun selvitykseen. Korostan, että ratkaisun perustelut vaikuttavat olennaisesti siihen, miten luotettavaksi kantelija kokee sekä valvovan että valvottavan viranomaisen toiminnan.

Poliisihallitus oli käsitellyt kantelun hallintolain 8 a luvun mukaisena hallintokanteluna. Hallintolain 53 b §:n 4 momentin nojalla kanteluasiassa annettavaan ratkaisuun sovelletaan hallintolain säännöksiä. Kanteluasioiden ratkaisun ja sen laajuuden osalta lain esityöt korostavat joustavuutta, koska kanteluasiassa annettava ratkaisu voi käytännössä olla sisällöltään ja merkitykseltään hyvin monimuotoinen. Erityisesti soveltamisalan joustavuuden on todettu koskevan päätöksen perusteluvollisuuden laajuutta niissä tapauksissa, joissa hallintokantelusta tehdyn alustavan oikeudellisen arvion tai mahdollisesti tehtyjen lisäselvitysten mukaan ei olisi kysymys lainvastaisesta tai muutoin virheellisestä menettelystä ([HE 50/2013 vp](#) s. 27).

Vaikka edellä todetulla tavalla tarkemmat perustelut asian arviointia koskevassa osiossa olisivat selkeyttäneet kanteluratkaisua, niin kanteluratkaisun perustelut ovat asiassa kuitenkin täyttäneet lain asettamat vaatimukset päätöksen perustelemisesta.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Minulla ei ole aihetta katsoa Poliisihallituksen menetelleen asiassa lainvastaisesti eikä käsittelyn tässä vaiheessa asiassa ole ilmennyt sellaista, johon minun tulisi puuttua.

Viittaan kuitenkin edellä lausumaani käsitykseen tutkintojen keskittämisen merkityksestä ja perustelujen informatiivisuudesta tämän asian yhteydessä. Tässä tarkoituksessa lähetän päätökseni tiedoksi Poliisihallitukselle. Pyydän Poliisihallitusta saattamaan esittämäni käsitykset asiassa selvityksensä antaneiden virkamiesten tietoon.

Asia ei anna aihetta enempiin toimenpiteisiini.

Lähetän päätökseni tiedoksi myös kantelijalle.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Esittelijäneuvos

Juho Lehtimäki